Gävleborgs läns författningssamling

Länsstyrelsen
Gävleborg

21FS 2024:18
Utkom från trycket
den 6 december 2024

Länsstyrelsen i Gävleborgs läns föreskrifter om vattenskyddsområde för Tandsjöborgs vattentäkt i Ljusdals kommun;

beslutade den 2 december 2024.
(9040-2019)

Länsstyrelsen har med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken beslutat att bilda Tandsjöborgs vattenskyddsområde i Ljusdals kommun. Beslutet med tillhörande kartor förvaras hos Länsstyrelsen.

För att tillgodose syftet med skyddsområdet föreskriver Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken nedanstående skyddsföreskrifter som ska gälla inom skyddsområdet. Skyddsområdet är indelat i primär och sekundär skyddszon.

Petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor

1 § Inom hela skyddsområdet är etablering av permanenta lagringsplatser för petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor förbjuden. Undantaget från förbudet är lagring för drift av den allmänna vattenförsörjningen då det istället krävs tillstånd.

2 § Inom primär zon är hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 50 liter vid samma tillfälle förbjuden. Undantaget från förbud gäller för:

1. Transport av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor.
2. Hantering för drift av den kommunala vattenförsörjningen.
3. Drivmedel i fordon, transportmedel och arbetsmaskiner.

Undantag från förbud där tillstånd istället krävs gäller för:

4. Tillfälliga lagringsplatser för petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 50 liter.
5. Lagring av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 50 liter på befintlig lagringsplats.
6. Hantering av petroleumprodukter för uppvärmning av byggnader.
7. Beläggningsarbeten.

3 § Inom sekundär zon är hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 150 liter vid samma tillfälle förbjuden. Undantaget från förbud gäller för:

1. Transport av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor.
2. Hantering för drift av den kommunala vattenförsörjningen.
3. Drivmedel i fordon, transportmedel och arbetsmaskiner.

Undantag från förbudet där tillstånd istället krävs gäller för:

4. Tillfälliga lagringsplatser för petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 150 liter.
5. Lagring av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 150 liter på befintlig lagringsplats.
6. Hantering av petroleumprodukter för uppvärmning av byggnader.
7. Beläggningsarbeten.

Bekämpningsmedel och växtnäringsämnen

4 § Inom hela skyddsområdet krävs tillstånd för:

1. Spridning av latrinkompost eller urin från enskild avloppsanläggning.
2. Yrkesmässig spridning av gödsel eller andra växtnäringsämnen.

5 § Inom primär zon gäller följande:

1. hantering av kemiska bekämpningsmedel är förbjudet. Undantaget från förbudet är privatpersons hantering inomhus, enstaka punktsaneringar mot ohyra och transport utomhus.
2. Jord- och vattenslagning av plantor som är behandlade med bekämpningsmedel är förbjudet.
3. Spridning av slam från reningsverk eller enskild reningsanläggning är förbjudet.
4. Lagring av naturgödsel direkt på mark är förbjudet. Övrig lagring av gödsel kräver tillstånd.

6 § Inom sekundär zon gäller följande:

1. Hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd. Undantaget från tillståndskravet är privatpersons hantering inomhus, enstaka punktsaneringar mot ohyra och transport utomhus.
2. Jord- och vattenslagning av plantor som är behandlade med bekämpningsmedel kräver tillstånd.
3. Spridning av slam från reningsverk eller enskild reningsanläggning kräver tillstånd.
4. Lagring av gödsel kräver tillstånd.

Skogsbruk

7 § Inom hela skyddsområdet krävs tillstånd för maskinell skogsbruksåtgärd som inte är plockhuggning.

Observera att skogsbruksåtgärder även kan omfattas av andra bestämmelser i föreskrifterna.

Avloppsanläggningar

8 § Inom hela skyddsområdet gäller följande:

1. Anslutning av WC till befintligt BDT-avlopp är förbjudet.
2. Ändring eller förbättring av befintlig avloppsanläggning kräver tillstånd.

9 § Inom primär zon är installation av ny enskild avloppsanläggning för spillvatten eller annat avloppsvatten förbjudet.

10 § Inom sekundär zon krävs tillstånd för installation av ny enskild avloppsanläggning för spillvatten eller annat avloppsvatten.

Upplag, avfall och massor

11 § Inom hela vattenskyddsområdet gäller följande:
1. Bevattning av och behandling med kemikalier av timmerupplag är förbjudet.
2. Upplag, deponering eller mellanlagring av avfall, förorenade massor eller massor med okänd miljöstatus är förbjudet. Trädgårdsavfall är undantaget förbudet.
3. Upplag av asfalt, oljegrus, vägsalt, saltinblandad sand och saltinblandat grus är förbjudet.
4. Återfyllnad eller annan användning vid mark- och anläggningsarbeten med avfall, massor med okänt föroreningsinnehåll eller massor som är förorenade är förbjudet.

12 § Inom primär zon gäller följande:
1. Upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande under mer än sex månader är förbjudet. Upplag för kortare tid kräver tillstånd. Lagring av brännved för husbehov är undantagen förbud och tillståndskrav.
2. Upplag av snö med ursprung från trafikerade ytor utanför den primära skyddszonen är förbjudet.
3. Förvaring och annan hantering av farligt avfall utöver normalt husbehov är förbjudet.

13 § Inom sekundär zon gäller följande:
1. Upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande under mer än tolv månader är förbjudet. Upplag för kortare tid kräver tillstånd. Lagring av brännved för husbehov är undantagen förbud och tillståndskrav.
2. Upplag av snö med ursprung från trafikerade ytor belägna utanför hela vattenskyddsområdet (primär- och sekundär zon) är förbjudet.
3. Förvaring och annan hantering av farligt avfall utöver normalt husbehov kräver tillstånd.

Vägar och väghållning

14 § Inom hela skyddsområdet gäller följande:
1. Anläggning av väg utan fastställd vägplan eller detaljplan kräver tillstånd.
2. Spridning av vägsalt eller dammbindningsmedel kräver tillstånd. Saltinblandad sand (max 4 viktprocent salt) undantas från tillståndskravet.

Observera att det även finns bestämmelser om beläggningsarbeten och upplag av vägsalt m.m.

Täktverksamhet och markarbeten

15 § Inom hela vattenskyddsområdet gäller följande:
1. Materialtäkt är förbjuden. Husbehovstäkter är undantagna från förbudet men kräver tillstånd.

2. Maskinella schaktnings- och grävningsarbeten samt sprängning, borrning, pålning, spontning och andra liknande arbeten kräver tillstånd. Arbeten för den allmänna vattenförsörjningen är undantagna kravet på tillstånd.

Energianläggningar och vattenuttag

16 § Inom hela vattenskyddsområdet krävs tillstånd för ändring av befintliga energianläggningar. Brunnar och energianläggningar som inte längre är i bruk ska anmälas.

17 § Inom primär zon gäller följande:
1. Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från jord eller berg är förbjudet.
2. Ny anläggning för uttag av vatten från berg och jord är förbjudet. Undantaget från förbudet är ny sådan anläggning för den allmänna vattenförsörjningen.

18 § Inom sekundär zon gäller följande:
1. Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg och jord kräver tillstånd.
2. Ny anläggning för uttag av vatten från berg och jord kräver tillstånd. Undantaget från tillståndsplikten är ny sådan anläggning för den allmänna vattenförsörjningen.

Fordon och transport

19 § Inom hela skyddsområdet gäller följande:
1. Uppställning av arbetsfordon under längre tid än 12 timmar kräver tillstånd.
2. Etablering av anläggning för fordonstvätt kräver tillstånd.
3. Etablering av led för terrängkörning kräver tillstånd.

20 § Inom primär zon är fordonstvätt på andra platser än som speciellt anordnats för detta ändamål förbjuden.

21 § Inom sekundär zon krävs tillstånd för fordonstvätt på andra platser än som speciellt anordnats för detta ändamål.

Övrig miljöfarlig verksamhet

22 § Inom primär zon gäller följande:
1. Etablering av sådan miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig enligt miljöbalken, förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller miljöprövningsförordningen (2013:251) är förbjuden.
2. Etablering av miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt miljöbalken kräver tillstånd.

Undantaget miljöfarlig verksamhet som på annat sätt regleras i dessa föreskrifter.

23 § Inom sekundär zon krävs tillstånd för etablering av sådan miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt miljöbalken, förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller miljöprövningsförordningen (2013:251).

Undantaget miljöfarlig verksamhet som på annat sätt regleras i dessa föreskrifter.

Övrig hantering av kemiska produkter

24 § Inom hela skyddsområdet krävs tillstånd för hantering av andra kemiska produkter än kemiska bekämpningsmedel och petroleumprodukter. Undantaget från tillståndsplikten är hantering för normalt hushållsbruk eller hantering som kan behövas för den allmänna VA-försörjningen.

Allmänna bestämmelser

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

25 § Skyddsföreskrifterna gäller enligt 7 kap. 22 § Miljöbalken omedelbart då vattenskyddsområdet träder i kraft, även om de överklagas.

26 § Befintliga verksamheter och anläggningar som genom dessa föreskrifter blir förbjudna får bedrivas som längst till och med två år efter det att föreskrifterna träder i kraft.

27 § Befintliga verksamheter och anläggningar som enligt dessa föreskrifter omfattas av tillstånds eller anmälningsplikt ska ha ansökt om tillstånd eller lämnat in en anmälan senast två år efter att föreskrifterna träder ikraft. I annat fall blir verksamheten eller anläggningen förbjuden.

Tillstånd och anmälan

28 § I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter får sådant medges av tillsynsmyndigheten och kan bli förknippat med villkor. Som förutsättning för sådant tillstånd gäller att verksamhetsutövaren kan visa att verksamheten kan utföras och drivas utan risk för skada för yt- eller grundvattenförekomsten. I de fall anmälan krävs, görs detta till tillsynsmyndigheten.

29 § Tillstånd enligt dessa skyddsföreskrifter krävs inte om verksamheten tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt miljöbalken kap. 9 (miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd), kap. 11 (vattenverksamhet) eller kap. 12 (jordbruk och annan verksamhet) eller förordning utfärdad med stöd av miljöbalken.

Dispensmöjligheter

30 § Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen medge dispens från förbud i föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte. En dispens kan förenas med villkor.

Skyltning

31 § Vattentäktens huvudman ska se till att informationsskyltar avseende vattenskyddsområde finns uppsatta på för ändamålet lämpliga och väl synliga platser.

Överträdelse och påföljd

32 § Överträdelse av skyddsföreskrifter kan medföra straffansvar enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken.

Definitioner

33 § I dessa föreskrifter avses med:

Arbetsfordon: fordon som är avsedda att användas vid verksamhetsutövning, undantaget fordon som är avsedda enbart för persontransport och är försedda med 9 sittplatser eller färre. Arbetsfordon kan vara traktorer, lastbilar, bussar, transportbilar, grävmaskiner, vältar m.m. Även arbetsfordon uppställda för reparation inkluderas.

Arbetsmaskin: alla maskiner som inte är ett fordon och som drivs med flytande bränsle eller oljor. Arbetsmaskiner kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk m.m.

Avfall: varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Avloppsvatten: spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, dagvatten eller vatten som avleds för avvattning av begravningsplats.

BDT-vatten: bad-, disk- och tvättvatten.

Brandfarlig vätska: med brandfarlig vätska avses en vätska vars flampunkt är lika med eller lägre än 100°C. Flampunkt är den lägsta temperatur där det avgår ånga från en vätskas yta i sådan mängd att ångan tillsammans med luft kan börja brinna.

Dagvatten: regn- eller smältvatten som rinner från gator, vägar, tak och andra hårdgjorda ytor och som inte tränger ned i marken.

Deponi: med deponi avses här plats för uppläggning och förvaring av avfall på marken, där avfall förvaras under längre tid än ett år.

Farligt avfall: det avfall som definieras i 3 § avfallsförordningen (2011:927) eller ersättande författning.

Fordon: med fordon avses varje motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is.

Förorenade massor: med förorenade massor avses massor från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalter påtagligt överskrider lokal eller regional bakgrundshalt.

Hantering: en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Husbehov: sådan användning som sker för att täcka det egna hushållets behov. Avser inte användning inom kommersiell verksamhet.

Husbehovstäkt: sådant uttag av material som skall användas inom den egna fastigheten för dess egna behov. En husbehovstäkt där det utbrutna materialet används som ersättning för tjänster, avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt betraktas ej som husbehovstäkt

Jord- och vattenslagning: Förvaring av plantor i jord eller vatten i väntan på att de ska planteras.

Kemiska bekämpningsmedel: en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Det omfattar

växtskyddsmedel som används i huvudsak för att skydda växter, och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Begreppet inkluderar således även träskyddsmedel.

Maskinell skogsbruksåtgärd: skogsbruksåtgärd som utförs med motordrivet arbetsfordon.

Materialtäkt: täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.

Mellanlagring: lagring under kortare tid än ett år innan bortskaffande, eller kortare tid än tre år innan återvinning eller behandling.

Miljöfarlig verksamhet: utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten. Användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom annat utsläpp än ovanstående, genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten samt genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller liknande.

Plockhuggning: Avverkning av spridda träd i skogen.

Skogsbruksåtgärd: åtgärder som omfattas av skogsvårdslagen (1979:429) eller ersättande författning, t.ex. föryngringsavverkning, röjning, gallring, uttag av skogsbränsle (grenar, toppar och stubbar), skyddsdikning, dikesrensning och markberedning.

Spillvatten: bad-, disk-, tvätt- och klosettvatten.

Transport av farligt gods: förflyttning av farligt gods med transportmedel samt sådan lastning, lossning, förvaring och annan hantering av det farliga godset som utgör ett led i förflyttningen. Som transport anses dock inte förflyttning endast inom ett område där det farliga godset tillverkas, lagras eller förbrukas.

Upplag: Förvaring utomhus direkt på mark.

Växtnäringsämnen: naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam och liknande med syfte att höja växtproduktionen.

Yrkesmässig verksamhet: verksamhet som har en viss omfattning och varaktighet, samt ett objektivt fastställbart kommersiellt syfte och är av självständig karaktär. Samtliga av dessa fyra kriterier måste vara uppfyllda för att något ska kunna betraktas som yrkesmässigt. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på kommersiellt syfte markerar gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

Upplysningar till skyddsföreskrifterna

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

I miljöbalkens 2 kap. finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidtaga sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången skyldiga att vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller förhindra skadan.

Tillsynsmyndighet

Tillsynen över vattenskyddsområden inom Ljusdals kommun är överlåten från länsstyrelsen till Ljusdals kommun genom beslut den 25 maj 1999 i ärende dnr 240-3262-99. I kommunen är det den nämnd som har tillsynen i övrigt enligt miljöbalken som också ha tillsynen över vattenskyddsområdena med tillhörande skyddsföreskrifter.

Ersättning

Bestämmelser om ersättning för intrång i pågående markanvändning med mera finns i 31 kap. miljöbalken. En fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrifterna avsevärt försvårar pågående markanvändning. Talan om ersättning eller krav på inlösen ska väckas hos mark- och miljödomstol inom ett år från det att det beslut på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft.

Om det krävs tillstånd för en viss verksamhet eller åtgärd betalas ersättning endast om tillstånd har vägrats eller förenats med särskilda villkor enligt 31 kap. 5 § miljöbalken. Överenskommelse om ersättning ska träffas med sökande; Ljusdals Vatten AB. Nås ingen överenskommelse ska talan om ersättning eller inlösen föras i mark- och miljödomstolen senast ett år efter att beslutet vunnit laga kraft, enligt 31 kap. 13 § miljöbalken.

Skyddsföreskrifterna och övrig lagstiftning

Skyddsföreskrifterna meddelas med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken och har utformats med skyddsbehovet för Tandsjöborg vattentäkt i fokus. Föreskrifterna är i många avseenden en tillämpning och tolkning av miljöbalkens intentioner som de uttrycks i miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I vissa fall kan dock föreskrifterna leda till ett större krav på försiktighet än vad som följer av miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum för dessa föreskrifter och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt vattenskyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Utöver de specifika skyddsföreskrifter som fastställts inom vattenskyddsområdet finns andra restriktioner som gäller inom vattenskyddsområden. Till exempel:

- Naturvårdsverkets NFS 2015:2 om spridning av kemiska bekämpningsmedel, som reglerar hanteringen av kemiska bekämpningsmedel.
- Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2021:10 om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 2025.

På Länsstyrelsens vägnar

VERONICA LAURITZSEN

Anna Stjernström
(enheten för vattenverksamhet och fiske)